

การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร
กรมบัญชีกลางในส่วนกลาง
Retirement Financial Planning of Center Personnel
at the Comptroller General's Department

กษมา สุขसारพันธ์
สาขาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผู้รับผิดชอบบทความ

1st Kasama Suksarapan

E-mail : kasama.ap@gmail.com

Faculty of Business Administration Program in Accounting, Ramkhamhaeng University
Corresponding author

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง 2) เพื่อศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำนวน 301 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ การทดสอบ t-test แบบสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และหากการวิเคราะห์พบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านตำแหน่งงาน และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางต่างกันและปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

คำสำคัญ : การวางแผนทางการเงินหลังการเกษียณ; บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

ABSTRACT

The objective of this study were 1) to study the retirement financial planning of center personnel at the Comptroller General's Department 2) to study the retirement financial planning of center personnel at the Comptroller General's Department by Personal factors 3) to study other factors relevant to financial planning, including economic and cognitive aspects. Affecting the financial planning for the preparation after retirement of personnel of the Comptroller General's Department.

The sample group used for this research was 301 personnel of the Comptroller General's Department, using questionnaires as a tool for data collection. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis test was one-way ANOVA t-test, and if the analysis found a difference, it was compared individually by means of LSD.

The results of hypothesis testing showed that Personnel of the Comptroller General's Department There are personal factors in terms of age, status, education level. Position In terms of average monthly income, there are differences in the retirement financial planning preparedness of personnel of the Comptroller General's Department, and other factors related to financial planning include economic and cognitive aspects. Affect the retirement financial planning readiness of center personnel of the Comptroller General's Department.

Keywords: Retirement Financial Planning; Personnel of the Comptroller General's Department

บทนำ

จากสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทยมีแนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากรายงานการประมาณการประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553 – 2583 ที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มกราคม 2563 พบว่าจำนวนประชากรของไทยจะเพิ่มขึ้นจาก 66.5 ล้านคนในปี 2563 เป็น 67.2 ล้านคน ในปี 2571 หลังจากนั้นจำนวนประชากรจะลดลงในอัตรา -0.2 เปอร์เซ็นต์ต่อปี โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีจำนวน 12 ล้านคน คิดเป็น 18 เปอร์เซ็นต์ และเพิ่มขึ้นเป็น 20.42 ล้านคน คิดเป็น 31.28 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2583 ซึ่งจากโครงสร้างประชากรของประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ

การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวเข้าสู่วัยเกษียณนับเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อการมีอายุที่ยืนยาวขึ้นก็ย่อมหมายถึงการใช้ชีวิตภายหลังการเกษียณที่ยาวนานยิ่งขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นบุคคลต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้าในทุกมิติทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม เนื่องจากชีวิตมีความไม่แน่นอน ทั้งความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจซึ่งแนวโน้มเศรษฐกิจที่มีความผันผวน ด้านสาธารณสุข เช่น ปัญหา

โรคระบาด (โควิด-19) ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ที่ทำให้คนมีอายุยืนขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาการใช้เงินยาวนานขึ้น และด้านอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

สิ่งสำคัญในการเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเกษียณอายุ คือ ความพร้อมทางการเงิน ซึ่งเปรียบเสมือน การสร้างภูมิคุ้มกันรายได้ที่ดีให้กับตนเองในอนาคต เป็นการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 คือ การดำเนินชีวิตโดยไม่ประมาทเพื่อให้ตนมีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและไม่เป็นภาระให้กับครอบครัวและสังคมต่อไป ทั้งนี้ ผู้ที่มีการวางแผนเพื่อวัยเกษียณที่ดีจะสามารถใช้ชีวิตในวัยเกษียณได้อย่างมั่นคง มีความสุข และไม่ต้องประสบกับภาวะความเสี่ยงจากการมีรายได้ไม่เพียงพอ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรกรมบัญชีกลาง ในการกำหนดแนวทาง ในการบริหารจัดการการวางแผนทางการเงินว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนทางการเงิน เพื่อเป็นการ กระตุ้นให้บุคลากรกรมบัญชีกลางตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อม หลังการเกษียณอายุและมีแนวทางการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร กรมบัญชีกลางในส่วนกลาง
2. เพื่อศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร กรมบัญชีกลางในส่วนกลางจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้าน ความรู้ความเข้าใจ ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร กรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง คือ บุคลากรกรมบัญชีกลางที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย ข้าราชการ พนักงานราชการ และลูกจ้างของกรมบัญชีกลาง จำนวน 1,383 คน (ข้อมูลอ้างอิงจาก กองบริหารทรัพยากรบุคคล กรมบัญชีกลาง, 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 301 คน
2. ด้านเนื้อหา คือ เป็นการศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณ ของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง โดยมุ่งหมายเพื่อการวิจัยถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียม ความพร้อมหลังการเกษียณอายุซึ่งจำแนกตามปัจจัยต่างส่วนบุคคล และปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการ วางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อ เตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
 - ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคลากรกรมบัญชีกลาง แบ่งเป็นด้านเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ประกอบด้วย รูปแบบการออมและการลงทุน วัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงินและ การจัดสรรเงินลงทุน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

2. เพื่อให้ทราบถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

3. เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

บทพบทวนวรรณกรรม

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

การวางแผนทางการเงินหลังการเกษียณ

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2555) กล่าวว่า การวางแผนทางการเงิน เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการจัดการชีวิตอย่างเป็นระบบ ให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และมีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายมรดกเงิน มีเงินออมไว้เก็บเกี่ยวดอกผล หรือลงทุนในอนาคต เพื่อเป็นการสร้างอนาคตที่สดใสและมั่นคง

ธีรพัฒน์ มีอำพล (2558) ได้ให้ความหมาย การวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุ หมายถึง การวางแผนทางการเงินสำหรับในช่วงชีวิตหลังจากที่หยุดทำงาน หรือในบางที่ หมายถึง กระบวนการในการกำหนดเป้าหมายรายได้เพื่อวัยเกษียณ และการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งรายได้สำหรับการเกษียณ

ภาสกร จุตะกานนท์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุถือเป็นการวางแผนชีวิตที่สำคัญที่มีเป้าหมายอยู่ที่การประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตโดยระยะเวลาความพร้อมเพื่อเกษียณอายุที่เหมาะสมของแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกันและควรเริ่มเตรียมตัว 10 - 20 ปีก่อนเกษียณอายุ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินหลังการเกษียณ หมายถึง กระบวนการในการวางแผนทางการเงินอย่างมีระบบและมีเป้าหมายเพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่าย และมีเงินเหลือไว้ใช้จ่ายมรดกเงิน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในการใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุ

รูปแบบการออมและการลงทุน

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2553) อ้างถึงใน ธีรพัฒน์ มีอำพล (2558) โดยในภาพรวมโครงสร้างการออมเพื่อการเกษียณอายุของประเทศไทยมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 (First Pillar) เป็นการออมเพื่อการเกษียณอายุภาคบังคับ บริหารจัดการโดยภาครัฐ ซึ่งกำหนดผลประโยชน์ทดแทนไว้แน่นอน รูปแบบกองทุนประเภทนี้ในประเทศไทยคือ กองทุนประกันสังคม

ขั้นที่ 2 (Second Pillar) เป็นการออมเพื่อการเกษียณอายุแบบรายตัวภาคบังคับ แต่บริหารจัดการโดยภาคเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งผลประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์ที่เกิดในกรณีของประเทศไทยคือ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

ขั้นที่ 3 (Third Pillar) เป็นการออมภาคความสมัครใจแยกบัญชีแบบรายบุคคล บริหารจัดการโดยภาคเอกชน ซึ่งผลประโยชน์ทดแทนขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในกรณีของประเทศไทย รูปแบบการออมเพื่อการเกษียณอายุในขั้นที่ 3 มีรูปแบบการออมแต่ละประเภท ดังนี้

1) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ 2) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ 3) การประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำหรือเงินได้รายปี 4) การออมในรูปแบบของสินทรัพย์อื่น ๆ เช่น หุ้นสามัญ พันธบัตร ประกันชีวิตแบบสะสม อสังหาริมทรัพย์ ที่ก่อให้เกิดรายได้

กฤษฎาส เลิศสงคราม (2555) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการออม หมายถึง วิธีการเก็บสะสมเงินออมในลักษณะที่เป็นรูปตัวเงินและการซื้อสินทรัพย์ในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการออมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ การออมในสถาบันการเงิน และการออมในรูปสินทรัพย์ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน)

เนษพร นาคสีเหลือง (2557) ได้กล่าวว่า วิธีการที่จะทำให้เงินออมเพิ่มขึ้นนั้น สามารถทำได้โดยการนำเงินออมไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่

1. เงินฝาก (Deposits) หมายถึง เงินที่ฝากไว้กับธนาคาร หรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ซึ่งมีความสะดวกและง่าย มีความมั่นคงสูง โดยเงินฝากจะได้รับผลตอบแทนเป็นดอกเบี้ย

2. ตราสารหนี้ (Fixed incomes securities) หมายถึง ตราสารที่ผู้ต้องการใช้เงินเป็นผู้ออกหรือเรียกว่า “ตราสารแห่งหนี้” ทำการออกขายให้ผู้สนใจมีเงื่อนไขการชำระหนี้ตามที่ชัดเจนแน่นอน ตราสารหนี้แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ตัวเงินคลัง พันธบัตรรัฐบาล พันธบัตรรัฐวิสาหกิจ หุ้นกู้บริษัทเอกชน

3. หุ้น (Stocks) หมายถึง การที่ผู้ลงทุนเข้าไปถือหุ้นในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และนอกตลาดหลักทรัพย์ โดยได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรที่มาในรูปแบบของเงินปันผล รวมทั้งกำไรที่ได้รับจากการเพิ่มขึ้นของราคาหุ้น

4. อสังหาริมทรัพย์ (Properties) หมายถึง สินทรัพย์ที่ไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของค่าเช่า นอกจากนั้นราคาของอสังหาริมทรัพย์ยังปรับตัวเพิ่มขึ้นตามภาวะเงินเฟ้อ

5. กองทุนรวม (Unit trusts) หมายถึง การลงทุนในรูปแบบหนึ่งที่ผู้ลงทุนนำเงินของตนมาลงทุนร่วมกันโดยมีผู้จัดการกองทุนนำเงินไปลงทุนในหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ตามนโยบายที่ตกลงกันไว้ และผลตอบแทนก็จะสะสมไว้ในกองทุนรวม ซึ่งผู้ลงทุนจะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของกำไรที่จะได้รับจากการขายหน่วยลงทุนที่มีมูลค่าเพิ่ม หรือในรูปแบบการรับเงินปันผล

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการออมและการลงทุน คือ ลักษณะการออมเงินและการนำเงินไปลงทุนในรูปแบบที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ผลประโยชน์กลับคืนมาในรูปแบบของเงินโดยการออมและการลงทุนยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของความเสี่ยงและผลตอบแทนที่ได้รับด้วยซึ่งรูปแบบของการออม เช่น การฝากเงินกับธนาคาร สถาบันการเงินต่าง ๆ สหกรณ์ออมทรัพย์ หรือการประกันชีวิต ส่วนรูปแบบการลงทุน เช่น การลงทุนในพันธบัตร ตราสารหนี้ หุ้นกู้ กองทุนรวม และอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน

นครินทร์ เจียวสว่าง (2558) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณของข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมืองโดยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการออมไว้ดังนี้ 1) เพื่อไว้ใช้จ่ายเกษียณ 2) เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน 3) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพเมื่อเกษียณอายุ 4) เพื่อวางแผนการลงทุนในอนาคต 5) เพื่อการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว 6) อื่น ๆ เช่น เพื่อการท่องเที่ยว ทำบุญ เป็นต้น

รัชนิกร วงศ์จันทร์ (2553) แบ่งวัตถุประสงค์ของการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1) เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจด้านการเงิน บทบาทและหน้าที่ของเงิน ในระบบเศรษฐกิจ รู้และเข้าใจผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ตลอดจนการบริการทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเงินส่วนบุคคล

2) เพื่อให้มีความสามารถด้านการเงิน รู้และเข้าใจแนวคิด รู้หา รู้เก็บ รู้ใช้ และรู้ขยาย ซึ่งจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายทางการเงินที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถทางการเงินในการดำเนินชีวิตประจำวันและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม

3) เพื่อสร้างความรับผิดชอบทางการเงิน สามารถรับผิดชอบในการจัดการเงิน การใช้จ่ายเงิน อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและมีจริยธรรมรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเข้าใจผลกระทบอันเกิดจากการละลายในการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลที่มีต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4) เพื่อให้รู้วิธีการบริหารและจัดการเงิน รู้และสามารถปฏิบัติตามแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และสถานะของแต่ละบุคคลในการจัดหาเงิน การออม การใช้จ่าย การลงทุน โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลตอบแทนและผลกระทบของทางเลือกต่าง ๆ

ไอยรา ผ่านเมือง (2560) ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการออมเงินของแต่ละบุคคลจะมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินแตกต่างกัน ตามความสามารถในการหารายได้ และเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความมั่นคงต่อฐานะความเป็นอยู่ในอนาคตเมื่อมีเหตุ ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิด ก็สามารถนำเงินที่ออมไว้มาใช้ประโยชน์ได้ การออมยังช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวางแผนทางการเงิน หมายถึง ความต้องการหรือเป้าหมายทางการเงินที่เราต้องการจะได้รับจากการวางแผนทางการเงิน ซึ่งวัตถุประสงค์การวางแผนทางการเงินมีหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับเป้าหมายของแต่ละบุคคล เช่น เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพเมื่อเกษียณ เพื่อควบคุมสถานะทางการเงินและป้องกันไม่ให้มีภาระหนี้สินที่มากเกินไป เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เพื่อการศึกษาของสมาชิกในครอบครัว และอื่น ๆ

การจัดสรรเงินลงทุน

ฉัตรชัย งามวิภาส (2557) ได้ให้นิยามการจัดสรรสินทรัพย์ / สัดส่วนการลงทุน (Asset Allocation) หมายถึง การนำเงินออมที่มีอยู่ไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ตามความเสี่ยงที่ยอมรับได้และผลตอบแทนที่ต้องการ และจากผลการศึกษาพบว่าการจัดสรรสินทรัพย์ลงทุนที่เหมาะสมสำหรับการเกษียณอายุจะต้องพิจารณาถึงระยะเวลาดำรงชีวิตภายหลังการเกษียณ และอัตราการถอนเงินเป็นสำคัญ โดยอัตราการถอนเงินที่เหมาะสมเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5-6 ต่อปี โดยพอร์ตการลงทุนควรมีสัดส่วนของหุ้นสามัญ อย่างน้อยร้อยละ 50 และการลงทุนในแบบ Static Allocation หรือไม่มีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนการลงทุนถือเป็นแนวทางที่ให้อัตราความผิดพลาดต่ำที่สุด

กษวรรณ ขจรเสรี (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดสรรเงินให้เหมาะสมกับวัยเกษียณอายุเป็นศาสตร์เฉพาะตัวของแต่ละคนไม่มีสูตรหรือการหาอัตราส่วนการลงทุนฉบับสำเร็จรูปตายตัวที่ประสบผลสำเร็จ และเห็นว่าบุคคลวัยเกษียณควรเน้นการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตามแนวหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีความสุขทางกาย และความสุขทางใจควบคู่กัน ส่วนในด้านการเงินก็ให้คำนึงถึงชนิดของการลงทุนและการได้รับสภาพคล่องของเงิน ทั้งนี้เพื่อการนำมาใช้ในยามฉุกเฉินได้ทันกาลเพื่อให้เกิดทั้งประสิทธิผล และประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรเงินลงทุน หมายถึง การแบ่งเงินออมไปลงทุนในสินทรัพย์ประเภทต่าง ๆ โดยต้องคำนึงถึงความมั่นคงของเงินต้นควบคู่กับผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งการลงทุนที่เหมาะสมสำหรับวัยเกษียณควรเป็นการลงทุนที่มีความมั่นคง เป็นการลงทุนแบบกระจายความเสี่ยงด้วยการลงทุนในสินทรัพย์หลากหลายประเภทและเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ ให้ผลตอบแทนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ญาดา ไทยถาวร (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรภายในสำนักงานประมาณ เพื่อศึกษาสุขภาพทางการเงิน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการวางแผนทางการเงินโดยจำแนกตามพื้นฐานส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาอิทธิพลด้านสุขภาพทางการเงิน และด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินที่มีต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณจากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรที่มีพื้นฐานส่วนบุคคลด้านเพศ ด้านอายุ ด้านตำแหน่งงานที่ต่างกัน จะมีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณแตกต่างกัน รวมทั้งปัจจัยด้านสุขภาพทางการเงิน และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ

สุพัตรา จันทนะศิริ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจ และการรับรู้ที่มีต่อการวางแผนทางการเงินเมื่อเกษียณอายุของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการฯ ที่มีต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าด้านปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย วิธีในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการเงิน และการลงทุน และสิทธิประโยชน์ทางภาษี มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลมากที่สุด ส่วนใหญ่วางแผนทางการเงินด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมดูแลฐานะทางการเงิน และป้องกันไม่ให้เกิดภาระหนี้สินที่มากเกินไปเกินความสามารถในการชำระหนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง (Non-Experimental Design) โดยเป็นการวิจัยที่มีการศึกษาตามสภาพต่าง ๆ ตามที่เป็นอยู่ และเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยไม่มีการทดลอง แบบวิจัยตัดขวาง (Cross sectional Study) โดยใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรกรมบัญชีกลางที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลางซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,383 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 301 คน โดยใช้วิธีการคำนวณของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปิด โดยมีรายละเอียดประกอบด้วย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้แก่บุคลากรกรมบัญชีกลาง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีจำนวนคำถาม 6 ข้อ

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีจำนวนคำถาม 6 ข้อ โดยลักษณะคำถามใช้แบบ Likert Scale 5 ระดับ คือ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด, 4 = เห็นด้วยมาก, 3 = เห็นด้วยปานกลาง, 2 = เห็นด้วยน้อย, 1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. แบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ประกอบด้วย รูปแบบการออมและการลงทุน วัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน และการจัดสรรเงินลงทุน มีจำนวน มีจำนวนคำถาม 12 ข้อ โดยลักษณะคำถามใช้แบบ Likert Scale 5 ระดับ โดยเกณฑ์การให้คะแนนในการตีความหมายเช่นเดียวกับข้อ 2

4. ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นถึงข้อปัญหาหรืออุปสรรคในการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุอะไรบ้าง เพราะเหตุใด จำนวน 1 ข้อ

5. ช่วงเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยการประเมินปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลาง กำหนดให้ ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด, ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 = มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากมาก, ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 = มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากปานกลาง, ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 = มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากน้อย, ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 = มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) และความถี่ (Frequency) ในการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีระดับการวัดเชิงกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ที่ประกอบด้วย ด้านเพศ ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านตำแหน่งงาน และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1.2 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในการวิเคราะห์ ตัวแปรที่ระดับการวัดเชิงปริมาณ ได้แก่ ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน และการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ ใช้สถิติ t-test ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.2 เพื่อศึกษาการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ด้านสถานภาพ ด้านระดับการศึกษา ด้านตำแหน่งงาน และด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) และหากการวิเคราะห์พบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD

3. เพื่อศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนฯ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน และด้านการจัดสรรเงินลงทุน มีระดับความคิดเห็นมากตามลำดับ ส่วนด้านรูปแบบการออมและการลงทุน มีระดับความคิดเห็นปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีเพศต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมไม่ต่างกัน

2.2 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุมาก

1.1 ด้านรูปแบบการออมและการลงทุน พบว่าบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ด้านรูปแบบการออมและการลงทุน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีรูปแบบการออมและการลงทุน คือ เลือกที่จะออมเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงิน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากบุคลากร

กรมบัญชีกลางในส่วนกลางยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินในบางส่วน และความไม่แน่นอนทางด้านทางการเงินและภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของกฤตภาส เลิศสงคราม (2555) ได้กล่าวไว้ว่ารูปแบบการออม หมายถึง วิธีการเก็บสะสมเงินออมในลักษณะที่เป็นรูปตัวเงินและการซื้อสินทรัพย์ในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การออมในสถาบันการเงิน และการออมในรูปแบบสินทรัพย์ (ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถธรณ จิตรคำคุณ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการวางแผนทางการเงินหลังการเกษียณของประชาชนหมู่บ้านเอื้ออาทร ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย พบว่ารูปแบบการออมหรือการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการเลือกออมและลงทุนในเงินฝากออมทรัพย์ เพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนทางการเงินหลังเกษียณ

1.2 ด้านวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงินลงทุน พบว่าบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ด้านวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงิน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางมีวัตถุประสงค์ในการวางแผนทางการเงินเพื่อการไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นสิ่งที่ยากจะคาดการณ์ได้ ดังนั้นเพื่อความอุ่นใจและเตรียมความพร้อมเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้น บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางจึงเลือกที่จะวางแผนทางการเงินเพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไอยรา ผ่านเมือง (2560) ได้กล่าวไว้ว่าวัตถุประสงค์ของการออมเงินของแต่ละบุคคลจะมีวัตถุประสงค์ในการออมเงินแตกต่างกัน ตามความสามารถในการหารายได้ และเป้าหมายที่วางไว้ในอนาคต ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นคงต่อฐานะความเป็นอยู่ในอนาคตเมื่อมีเหตุฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดก็สามารถนำเงินที่ออมไว้มาใช้ประโยชน์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของมุกดา โควกุล (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการการเงินส่วนบุคคลที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเหตุผลหรือวัตถุประสงค์หลักในการออม เพื่อไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉิน และปัจจัยที่พิจารณาในการเลือกลงทุนส่วนใหญ่คำนึงถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ

1.3 ด้านการจัดสรรเงินลงทุน พบว่าบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง มีระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ด้านการจัดสรรเงินลงทุน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่บุคลากรกรมบัญชีกลาง ในส่วนกลาง มีการจัดสรรเงินลงทุนด้วยการเลือกที่จะลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า เนื่องจากความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจจึงทำให้บุคลากรกรมบัญชีกลางเลือกที่จะลงทุนในสินทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนอย่างสม่ำเสมอไม่มีความเสี่ยงมากเกินไป และสร้างความมั่นคงให้กับผู้ลงทุนได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เรืองวิทย์ นันทาภิวัฒน์ (2557) คือ การจัดสรรเงินต้องคำนึงถึงความมั่นคงของเงินต้นควบคู่กับผลตอบแทนจากการลงทุนในแต่ละช่วงวัยอายุ ซึ่งการจัดสรรเงินลงทุนที่เหมาะสมของแต่ละช่วงวัยจะแตกต่างกันไป แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กษวรรณ ขจรเสรี (2560) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ พบว่าการจัดสรรเงินให้เหมาะสมกับวัยเกษียณอายุเป็นศาสตร์เฉพาะตัวของแต่ละคน ไม่มีการหาอัตราส่วนสำเร็จรูปที่ประสบความสำเร็จ โดยเห็นว่าบุคคลวัยเกษียณควรเน้นการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงชนิดของการลงทุนและการออมด้วย

2. ผลการวิเคราะห์การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีเพศต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมไม่ต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ปัจจุบันเพศหญิงและเพศชายมีความเท่าเทียมกันมากขึ้น และมีพฤติกรรมในการด้านการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุที่ไม่ต่างกัน จึงไม่พบความแตกต่างในการเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา จันทนะศิริ (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบว่า เพศไม่มีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน แต่มีสอดคล้องกับงานวิจัยของญาติา ไทยถาวร (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรภายในสำนักงานงบประมาณ พบว่า การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณ มีความสัมพันธ์กับข้อมูลส่วนบุคคล ด้านเพศ เนื่องจากปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลให้แต่ละบุคคลมีความคิด ความสนใจ ความต้องการ รวมถึงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตแตกต่างกัน

2.2 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีอายุต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า อายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางที่ต่างกัน ทำให้แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ชีวิตและภาระหน้าที่ที่แตกต่างกันไป รวมทั้งอายุของแต่ละช่วงวัยก็มีเหตุผลและความจำเป็นในการใช้เงินไม่เหมือนกัน ดังนั้นจึงมีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ เจียวสว่าง (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ: กรณีศึกษาข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการออมและการลงทุน และวัตถุประสงค์ในการออมเงิน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยพัชร์ กิจเจริญเกษม (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยเชิงบุคคลด้านอายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุด้านจิตใจแตกต่างกันโดยเฉพาะกลุ่มที่มีอายุ 50 – 54 ปี มีค่าเฉลี่ยการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุด้านจิตใจมากที่สุด

2.3 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีสถานภาพต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า สถานภาพโสด สมรส/อยู่ด้วยกัน หรือหม้าย/หย่าร้าง ส่งผลต่อภาระหน้าที่ที่จะต้องดูแลไม่ว่าจะเป็นตัวเองหรือบุคคลในครอบครัว เช่น บิดา มารดา ลูก สามี ภรรยา เป็นต้น ดังนั้นการวางแผนทางการเงินในแต่ละสถานภาพจึงมีความแตกต่างกันไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลอยพัชร์ กิจเจริญเกษม (2557) กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพต่างกันจะมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุที่ต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนษพร นาคสีเหลือง (2557) กล่าวไว้ว่าจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ด้านสถานภาพที่ต่างกันทำให้มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณอายุที่ต่างกัน

2.4 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความคิด ทศนคติและมุมมองต่อการวางแผนทางการเงินที่แตกต่างกัน ทั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา วัลยานนท์ และศนิพันธ์ สุวรรณหงส์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของข้าราชการและลูกจ้างสังกัดสำนักงานเขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร พบว่า ข้าราชการและลูกจ้างที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพลอยพัชร์ กิจเจริญเกษม (2557) กล่าวไว้ว่า จากการศึกษา การเตรียมความพร้อมเพื่อการเกษียณอายุของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการเตรียมความพร้อมเพื่อเกษียณอายุต่างกัน

2.5 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีตำแหน่งงานต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ตำแหน่งงานของบุคลากรกรมบัญชีกลาง เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงในหน้าที่การทำงาน รวมทั้งความก้าวหน้าและรายได้ที่ได้รับ ดังนั้น เมื่อมีตำแหน่งงานที่ต่างกันก็ย่อมมีแนวคิดในการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุที่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนครินทร์ เจียวสว่าง (2558) กล่าวไว้ในการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ : กรณีศึกษาข้าราชการกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านตำแหน่งงานที่แตกต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของญาดา ไทยถาวร (2562) กล่าวไว้ในการศึกษา การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรภายในสำนักงบประมาณ พบว่า บุคลากรที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีการวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณต่างกัน

2.6 บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ทำให้มีการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุโดยภาพรวมต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ระดับของรายได้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่มีผลต่อการดำรงชีพ เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละบุคคลต่างกัน ภาระความรับผิดชอบทางการเงินต่างกัน ดังนั้นการจะวางแผนทางการเงินได้อย่างดีจึงขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้รับด้วย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดารัตน์ อดิชาตพันธ์ และแพรวพรรณ มังคลา (2554) กล่าวไว้ว่าจากการศึกษา การวางแผนการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พบว่า พนักงานการไฟฟ้าที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ต่อเดือนที่ต่างกัน มีการวางแผนทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา จันทนะศิริ (2562) กล่าวไว้ว่าจากการศึกษา การบริหารเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบว่า รายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ส่งผลต่อการวางแผนทางการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเกษียณอายุราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและด้านความรู้ความเข้าใจ ที่มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความรู้

ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากร
กรมบัญชีกลางในส่วนกลาง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการวางแผน
ทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง ซึ่งผู้วิจัยมี
ความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจอยู่ใน
ระดับมาก ในเรื่องของภาระหนี้สินมีผลต่อการวางแผนทางการเงิน แสดงว่าบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง
เห็นว่าภาระหนี้สินเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชานีเยส์ ช่างวัฒนา
และกลางใจ แสงวิจิตร (2558) กล่าวถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวางแผนทางการเงิน
ประกอบด้วย รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน อัตราเงินเฟ้อ อัตราผลตอบแทนจากการออม และระยะเวลาใน
การออม และสอดคล้องกับงานวิจัยของคมสันต์ จันดา (2562) ได้กล่าวว่า จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อ
พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของเกษตรกร ในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยทาง
เศรษฐกิจที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของเกษตรกรในเขตอำเภอแม่สาย โดยกลุ่มตัวอย่างให้ระดับความสำคัญกับ
ภาระหนี้สินในครัวเรือนในระดับมากที่สุด

3.2 ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อ
การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลาง
ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านความรู้
ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ในเรื่องก่อนการตัดสินใจออมและลงทุนท่านมีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการ
ออม แสดงว่าบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางมีการศึกษาหาความรู้ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกรูปแบบการ
ออมหรือการลงทุนที่เหมาะสม ทั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของญาดา วัลยานนท์ และศินันท์ สุวรรณหงส์
(2556) ได้กล่าวไว้ว่า บุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมและการลงทุนรวมทั้งผลตอบแทนและ
ความเสี่ยงของการออมและการลงทุนแต่ละรูปแบบย่อมสามารถวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุ
ได้ดีกว่าผู้ที่ไม่หรือมีหรือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวน้อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพัฒน์ มีอำพล
(2558) กล่าวไว้ว่า จากการศึกษาความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงิน
เพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ทางการเงิน
ส่งผลเชิงบวกต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเกษียณอายุ

ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยส่วนบุคคล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
งาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ทำให้การวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุของ
บุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางต่างกัน ดังนั้นหากองค์กรต้องการที่จะส่งเสริมให้บุคลากรเกิดการ
วางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ จะต้องเข้าใจถึงลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละ
บุคคลด้วย ดังนี้

- ด้านอายุ บุคลากรในช่วงอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ ในการวางแผนทางการเงินเพื่อจูงใจให้บุคลากรมีจุดมุ่งหมายเพื่อการวางแผนทางการเงินสำหรับการเตรียม ความพร้อมสู่วัยเกษียณที่มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ตามช่องทางออนไลน์ของหน่วยงาน
- ด้านสถานภาพ พบว่าสถานภาพที่ต่างกันมีการวางแผนทางการเงินที่ต่างกัน ดังนั้น ควรมีการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงินในทุก ๆ เรื่อง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องหรือสถาบันการเงิน
- ด้านระดับการศึกษา องค์กรควรเน้นการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีระดับการศึกษาไม่สูงได้รับการฝึกอบรม เพิ่มพูนความรู้ ทักษะเพื่อให้มีการนำความรู้ไปต่อยอดในการสร้างอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ เพื่อจะได้มีรายได้ที่ เพียงพอและเหลือออมหรือนำไปลงทุน
- ด้านตำแหน่งงานที่ต่างกัน ควรแนะนำและให้ความรู้ในการวางแผนทางการเงินทั้งรูปแบบและวัตถุประสงค์ให้ เหมาะสมกับความต้องการ
- ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เนื่องจากกลุ่มบุคลากรที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีการวางแผน ทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุด้านรูปแบบการออมและการลงทุนน้อย หรืออีกนัย หนึ่งคือไม่มีเงินเพียงพอสำหรับการออมหรือลงทุน ดังนั้นองค์กรจึงควรออกมาตรการช่วยเหลือสำหรับบุคลากร ในกลุ่มนี้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระหนี้สิน เช่น การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้แบบพิเศษต่ำกว่ากลุ่มอื่น

ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทางการเงิน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการ เกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางใน ส่วนกลาง โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ องค์กรควรให้ความสำคัญกับการจัดการภาระหนี้สินของบุคลากร โดยการช่วยเหลือในการ ปลดปล่อยในอัตราดอกเบี้ยต่ำพร้อมกับการให้คำปรึกษาแนะนำในการวางแผนทางการเงินจากผู้เชี่ยวชาญ
- ด้านความรู้ความเข้าใจ องค์กรควรจัดตั้งกลุ่มงานที่ทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ กระตุ้นให้เห็นถึงความละเอียดต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ และ ประโยชน์ของการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการเกษียณอายุ และควรมีคู่มือหรือสื่อ เผยแพร่ในเรื่องดังกล่าวที่เข้าใจได้ง่าย และเข้าถึงบุคลากรทุกคนในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมหลังการ เกษียณอายุของบุคลากรกรมบัญชีกลางในส่วนกลางเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการวางแผนทาง ทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณในกลุ่มตัวอย่างอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลาย มากขึ้น และสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับบุคคลในกลุ่มอาชีพอื่นยิ่งขึ้น
- 2) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการวางแผนทาง ทางการเงินด้านเศรษฐกิจ และด้านความรู้ความเข้าใจ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยในตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้ ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและครบถ้วนในทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

- กษวรรณ ขจรเสรี. (2560). การวางแผนทางการเงินก่อนเกษียณอายุ. บทความวิจัย คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- กฤตภาส เลิศสงคราม. (2555). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานบริษัท อสังหาริมทรัพย์. สารนิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรชัย งามวิภาส. (2557). การจัดสรรสินทรัพย์ลงทุนที่เหมาะสมกับการเกษียณอายุ โดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของสินทรัพย์ลงทุนและความเสี่ยงโดยรวม. การค้นคว้าอิสระ วิทยาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ญาดา ไทยถาวร. (2562). การวางแผนทางการเงินเพื่อวัยเกษียณของบุคลากรภายในสำนักงานประมาณ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธิดารัตน์ อติชาตนันท์ และแพรวพรรณ มังคลา. (2554). การวางแผนการเงินเพื่อเตรียมการเกษียณอายุ ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. การศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปกร
- เนษพร นาคสีเหลือง. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการออมเพื่อเตรียมความพร้อมการเกษียณของพนักงาน ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. การค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ธีรพัฒน์ มีอำพล. (2558). ความรู้ทางการเงินและพฤติกรรมการออมที่ส่งผลต่อการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณอายุกรณีศึกษากลุ่มคนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นครินทร์ เจียวสว่าง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณ : กรณีศึกษาข้าราชการ กรมโยธาธิการและผังเมือง. การศึกษาค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ภาสกร จูตะกานนท์. (2563). การพัฒนาแนวทางวางแผนการเงินหลังวัยเกษียณของพนักงานเอกชนในเขตพื้นที่ เศรษฐกิจภาคตะวันออกของประเทศไทย. บทความวิจัยวารสารสังคมและมานุษยวิทยาเชิงพุทธ ปีที่ 5 ฉบับที่ 5.
- รัชนิกร วงศ์จันทร์. (2553). การบริหารการเงินส่วนบุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร. บริษัทบุญศิริ การพิมพ์ จำกัด.
- สุพัตรา จันทนะศิริ. (2562). การบริหารการเงินส่วนบุคคลของข้าราชการสังกัดกระทรวง ศึกษาธิการเกษียณอายุ ราชการเมื่อสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- อรวรรณ จิตรคำคุณ. (2562). การวางแผนการเงินหลังการเกษียณของประชาชนหมู่บ้านเอื้ออาทร ตำบลปากแคว อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย. สารนิพนธ์ วิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม.
- ไอยรา ผ่านเมือง. (2560). การวางแผนและการจัดการทางการเงินของแม่เลี้ยงเดี่ยวที่มีการหย่าร้างในเขต กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.